

FALSE NOTEN 3

Hans Laurentius

Valse noten

**FILOSOFISCHE FRAGMENTEN V –
VOORTGEZETTE OBSERVATIES EN GEDACHTEN**

BOEK 3

2024

Hans Laurentius
Valse noten - Boek 3

ISBN 9789465016696

© 2024 Hans Laurentius
www.hanslaurentius.nl

Omslag-ontwerp, lay-out, foto en feedback
Onze Ontwerpster, Kasia Wozniak
www.onzeontwerpster.nl

Redactie en feedback
Cecile Poels

Alles uit dit boek mag zomaar zonder specifieke toestemming van de auteur vermenigvuldigd en verspreid worden mits voorzien van bronvermelding (naam auteur en titel boek) maar natuurlijk niet voor commerciële doeleinden – al zal dat laatste ook vast niet meevallen. ☺ Wil je op genoemde wijze een tekst uit dit boek of een ander schrijfsel van me gebruiken in een workshop of zo: no problem.

Valse noten 3: een openingssalvo

‘We were born of risen apes, not fallen angels!’

Andy Thomson

‘Most people today think they belong to a species that can be master of its destiny. This is faith, not science. We do not speak of a time when whales or gorillas will be masters of their destinies. Why then humans? [And by the way] isn’t it a strange fancy to suppose that science can bring reason to an irrational world, when all it can ever do, is give another twist to a normal madness. [But] humans cannot live without illusions. For the men and women of today, an irrational faith in progress may be the only antidote to nihilism. Without the hope that the future will be better than the past, they could not go on.’

John Gray – *De stilte van dieren – over de vooruitgang en andere moderne mythen*
John Gray, de filosoof, niet het marsmanneltje. Ja, en die illusoire hoop zijn velen dus kwijt...

‘Schuldgevoelens ontstaan veel vaker door beschuldigingen
dan door misdaden.’

Iris Murdoch – *De zee, de zee*

‘It’s all about money, not freedom. You think you’re free?
Try going somewhere without money.’

Bill Hicks

‘Het lijkt bijna mode te zijn om een slachtoffer te zijn.’

Fay Weldon – *Praxis*

‘Ik vind het altijd moeilijk oprechtheid toe te kennen aan collectieve zaken, aangezien het individu, alleen met zichzelf, het enige wezen is dat voelt. Zij die werkelijk lijden, vormen geen groep. Wie lijdt, lijdt alleen.’

Fernando Pessoa

‘If liberty means anything at all, it means the right to tell people what they do not want to hear.’

George Orwell

‘The knowledge, tastes, and social accomplishments of 13-year-olds are often the same as those of 28-year-olds. Adolescents are precociously adult; adults are permanently adolescent.’

Theodore Dalrymple

‘Het is veel bevredigender om jezelf op te offeren voor het zielige slachtoffer, dan om de ander in staat te stellen niet langer een slachtoffer te zijn en misschien wel succesvoller te worden dan je zelf bent.’

Slavoj Žižek – *Event*

‘Boos zijn op mensen wil zeggen belang hechten aan wat zij doen. Het is cruciaal dat je dat niet langer zo ziet. Wat anderen doen weegt qua belangrijkheid niet op tegen de enige optie die de moeite waard is: onze ontmoeting met de oneindigheid, die onwrikbaar vaststaat.’

Carlos Castaneda

‘If it doesn’t challenge you, it won’t change you!’

J.P. Sartre

‘There’s a princess in all our heads: she must be destroyed.’

Laurie Penny

‘[De mate van] Fanatisme is vaak evenredig aan iemands gebrek aan deugdelijke argumenten.’

Louis Hoyack

‘It is only because of their stupidity that they are able to be so sure of themselves.’

Franz Kafka

‘Ooit werd het essentialiseren van mensen beschouwd als beledigend, enigszins dom en antiprogressief, maar nu is dat alleen het geval wanneer het door anderen wordt gedaan. Jezelf essentialiseren of stereotyperen is [tegenwoordig] niet alleen toegestaan, maar wordt als bevrijdend beschouwd.’

Benjamin Zachariah

‘Privacy is voor mij niet zozeer het verbergen van mijn persoonlijke leven voor andere mensen, als wel het gespaard blijven voor de inbreuk van hun persoonlijke levens.’

Jonathan Franzen – *Verder weg (essays)*

‘U bent niet steeds dezelfde persoon.’

Daniel Kahneman – *Ruis*

‘Iedereen heeft realiteitszin, maar niet iedereen heeft zin in dezelfde realiteit.’

Martin Appelo

‘De wetenschappelijke methode is het krachtigste gereedschap dat we hebben om tot kennis te komen, maar tegelijkertijd wordt het gebruikt door een wezen, homo sapiens, dat nog steeds buitengewoon irrationeel is.’

Rosanne Hertzberger – *Het grote niets*

‘Cultureel of zelfs ideologisch geladen theorieën zijn prima, zolang ze maar aan de werkelijkheid getoetst kunnen worden. Dat is wat wetenschap onderscheidt van het vertellen van verhalen.’

Frans de Waal – *De aap uit de mouw*

‘Onze grote fout – die zorgt voor onze ontredde – is dat we onszelf zien als “iets” te midden van het onherbergzame en bedreigende niets.

In werkelijkheid is het net andersom: het niets is onze thuishaven en onze “ziel”, terwijl het juist het “iets” is dat ons daarvan weglukt en ons in zijn sluiers gevangenhoudt. (...) Het niets is niet alleen de ware gestalte van het ik, het is ook de oergrond van de werkelijkheid.’

Patricia de Martelaere – *Wat blijft*

‘Niets is reëler dan het niets in de mens.’

John Gray – *De nieuwe Leviathans*

‘In een menselijk wezen bevinden zich vele andere wezens, allen met hun eigen waarden, motieven en wil. Sommige psychologische wetenschappen raden aan dat we deze wezens tegenhouden, tellen, benoemen en in een keurslijf dwingen tot ze voortschuifelen als onderworpen slaven...’

Clarissa Pinkola-Estés – *De ontembare vrouw*

‘To be happy is to be able to become aware of oneself without fright.’

Walter Benjamin

Valse noten 3

*Lees slechts een paar noten per dag,
zodat ze gaandeweg hun werk kunnen doen...*

###

1084 Woede is soms zeer terecht en ter zake. Het kan aanzetten tot actie, tot adequaat, noodzakelijk, helder en krachtig handelen. Maar wie steeds maar boos is, en blijft, wordt erdoor geregeerd, is in feite een bezetene en creëert aldus enkel chaos en commotie. Dan is ook woede verzwakkend. Er zijn zelfs mensen die altijd een vijand nodig hebben; die altijd ergens tegen (of mee) moeten ‘vechten’... of ergens voor moeten ‘strijden’.

1085 Men zong weleens ‘*Who wants to live forever?*’ en dergelijke. *Well, I got news for you.* Het is namelijk een feit dat jij voor al-tijd leeft, aangezien de tijd die jij leeft de enige reële tijd is die er is – je kent geen andere –, en jij bent de enige voor jou werkelijk reële aanwezigheid die er is. Voordat jij gebeurde was er geen tijd, na jou ook niet; jouw begin is derhalve het begin der tijd(en) en jouw dood het eind der tijd. Dus je leeft ‘*for-ever*’, aangezien jouw tijd de enige ‘*ever*’ is die er is. Begrijpen?

1086 *De domste, meest stuitende en onzinnige vraag die er is?* Die naar de zin van ‘het bestaan’ natuurlijk. *I know*, het gaat door voor diepzinnig, *maar dat is het niet*. Oppervlakkiger diepzinnigheid dan dit bestaat er niet. Het is in wezen, voor een wél-denkend mens althans, te dom voor woorden – of te hilarisch natuurlijk...

1089 Pas wanneer er iets op het spel staat, blijkt uit welk hout men gesneden is, dan komt iemands werkelijke levenshouding pas echt tevoorschijn – inclusief de wellicht verborgen, verholde en verwrongen maar zeer reële kanten ervan. Tot die tijd deugen we, misschien...

1088 *Onnadenkendheid en tijd.* – Gewoonlijk zie je jezelf als ding in de tijd, zoals je andere dingen ziet gebeuren en vergaan. Daarom denk je een object te zijn, *verdinglijk* je jezelf, om met Heidegger te spreken. Je hebt geleerd om al-wat-is als tijdelijk object (of *tijdelijkend* object) te beschouwen, maar ook jezelf? Jij kunt denken over het verstrij-

ken van de tijd: mensentijd, evolutionaire tijd zelfs, tijd als natuurkundige abstractie, de levensduur van de aarde, de zon, het universum. Je leest biografieën en geschiedenissen, misschien, van of over 'belangrijke' mensen; al die werken eindigen alle op dezelfde wijze: met de dood van de 'grote' denker, kunstenaar, veroveraar, filosoof, vernieuwer, uitvinder, acteur, politicus, artiest – en wellicht nog met diens invloed nadien. Maar bovenal: ze sterven, allemaal! Maar feitelijk *aanschouw* jij het passeren van tijd. *Right?* Je lichaam veroudert, herinneringen stapelen zich op, maar jij, – in-wezen-dat-wat-ziet – niet, JIJ ziet-ervaart, en dat is al.

Daarom gelooft ten diepste niemand dat deze zelf zal vergaan, zal sterven. Ergens is er de gevoelsidee dat dit voor alles en iedereen geldt maar niet voor jou! *Right?*

Daarom zei ik eerder – met andere woorden weliswaar –: met *mijn verscheiden* eindigt de tijd zich. *You are 'the only forever' that exists.*

1089 *Gelijkheidheid.* – Volgens Augustinus zijn alle mensen overigens wel gelijk, maar dan in de zin dat we allen de schuld van de erfzonde zouden dragen en dus allen even verderfelijk zijn... maar ja, hij was eigenlijk een Manicheër.

1090 Jongelingen roepen vaak van alles en nog wat, en hoe stellig, verontwaardigd en overtuigd het ook klinken mag, vaak is dat slechts *om te horen hoe het klinkt!*

Veel van wat ze roepen kan derhalve beter niet te veel voeding krijgen – bijvoorbeeld door er al te serieus (bijvoorbeeld verontrust of bezorgd) op, of tegen, in te gaan. Bovendien is het bijzonder vaak ondoordachte, eendimensionale napraterij.

Veel van wat ze zoal beweren, haalt gelukkig niet eens de fase van 'een fase'...

Bovenstaande wil overigens niet zeggen dat we de uitlatingen van zogenaamde volwassenen per se heel serieus moeten nemen of dat die niet aan papegaaien zouden doen. Wel dat we dienen op te letten: ideeën kunnen immers, zoals we weten, de geest van mensen overnemen of infecteren.

1091 *Slag om de arm houden.*
Iemand zegt tegen me 'er' nooit uit te komen. Ik zeg iets en denk: 'We zullen zien.'

Iemand zegt tegen me dat ‘het’ nu echt ingezien is. Ik zeg iets en denk: ‘We zullen zien.’

1092 Ook geestig is te bedenken dat jongelui graag en vaak klagen over de verwachtingen waarmee ze worden belast. Het omgekeerde echter, daar denken ze zelden over na: wat zij allemaal van hun ouder(s) verwachten... die lijst is lang – en bijzonder onrealistisch bovendien... vaak – of altijd – nog irreëler of irrationeler dan wat ouders van de kinderen of jongelui verwachten...

1093 Het is lastig om gezond verstand te ontwikkelen en te houden in je eentje of in een groep waarin iedereen hetzelfde ‘denkt’. Nee, da’s onmogelijk. Het is ook lastig als je afhankelijk bent of je uitlevert aan anderen...

1094 Velen vonden *The Matrix* verhelderend en verontrustend, maar hé! We koppelen onszelf ‘vrijwillig’ aan of in een virtuele wereld. *We hook into it freely, we think. But in fact we’re sucked into the matrix.* Het heet (spl)internet en sociale media.

De (wat) oudere mensen nemen hun concrete fysieke leven voor hun echte bestaan, met internet, smartphones en sociale media als een uitbreiding of toevoeging, als ‘tool’. Voor vele jongeren (iGen) lijkt de online ‘wereld’ de echte of primaire te zijn, en het fysieke feitelijke leven secundair. Als dat geen enorme impact heeft, en een verstoring of vervorming geeft in geestelijk/emotionele ofwel psychologische ontwikkeling...

1095 Gematigd religieuze gelovigen houden niet enkel een voedingsbodemp in stand voor meer fundamentalistische en extremistische vormen van religie, ze belemmeren ook de rede en daarmee ook kansen om een betere (meer redelijke) ethiek en een heldere en meer zinvolle spiritualiteit te ontwikkelen, zonder dogma’s en achterlijke leefregels. Zoals Sam Harris pittig stelt in *Van God los*: de zogenaamde gematigden verraden in wezen zowel hun godsdienst als de rede, maar gaan door voor ‘oké’ of ‘goed’. Ze bekritisieren wordt echter nog steeds min of meer als taboe én als onfatsoenlijk of onliberaal beschouwd...

Je zou zelfs kunnen stellen dat al dat valse en onterechte respect voor religie

en/of het ge-gedoog ervan cynisch is: want we weten wat ervan komt – of kunnen het weten – en toch doen we het.

Wil nu toch nog dit zeggen:

Niets uit de bijbel of de koran of welk 'heilig verklaard' boek dan ook is bruikbaar als een geldig argument voor of tegen wat dan ook!

De boeken van de gebroeders Grimm of die van Hans Christiaan Anderson of Stephen King for that matter zijn trouwens net zomin geldig in om het even welk serieus debat, al mag het interessante lectuur zijn – en beter geschreven....

Wat te denken van deze onzin: “God’s grace is abundant for all in need of it.” – Gugu Mona. Ja, sure, ik denk even aan aidsbaby’s, oorlogsslachtoffers, mensen die aangerand of gemarteld worden, ALS-patiënten, mensen die mishandeld of uitgebuit worden, de Chinese kampen, jihadi-slachtoffers, schizofrenen, de miljoenen Afrikanen onder bewind van warlords, enzovoorts... Gods genade is overvloedig voor eenieder die dat nodig heeft. Hm... sod off. Het impliceert immers dat als je die goddelijke, genadevolle overloed (alsof zoiets bestaat) niet ervaart, nou, dan had je het blijkbaar ook helemaal niet nodig noch verdiend. Perverse teksten gaan overal door voor ‘wijs’. (Voor literatuurlijstverwijzingen, zie de lijst in Boek 2).

1096 De ultieme irrationaliteit en domheid of redeloosheid van de mens? De bereidheid te vervolgen, moorden en sterven voor of vanwege dogmatische mythen en andere aangeleerde, overgeërfde en heilig geachte infectueuze waanideeën stammend uit de ijzertijd.

Er bestaan geen onschuldige dogma’s. Er bestaan geen onschadelijke of positieve ‘heilige’ overtuigingen.

Ook wie religieus gefundeerd geweld, repressie en onverdraagzaamheid omdoopt (vertroevelt) tot zijnde veroorzaakt door ‘traditionele normen en waarden’, ‘etnische achtergronden’, ‘socio-economische motieven’ of ‘veroorzaakt door imperialistisch westers gedrag’ en dergelijke, draagt aan wandaden bij. Er wordt wel erg veel (onterechte en zeer verwerpelijke en gevaarlijke) moeite gedaan om het religieuze element uit religieus geweld weg te kletsen en te verhullen – en vooral door seculieren, democraten, ‘progressieven’, multiculturalisten en natuurlijk door misleide en zichzelf misleidende, gematigde gelovigen die abusievelijk menen en propageren dat hun verwaterde, slappe geloof het echte geloof zou zijn. Wrong: het echte geloof is wat er staat – vooral als het heel expliciet is! De aanslagplegers doen wat er staat! Tussen 2001 en 2020 zijn er volgens Sad Gaad niet slechts 300 – zoals ik zei in *De Tao van Hans* – maar ruim 35.000 forse religieuze aanslagen gepleegd, het leeuwendeel uiteraard door islamieten – wij horen vooral van de wat meer ‘spectaculaire’ aanslagen, de kleinere blijven buiten beschouwing, de genoemde 300 waren dus zeer grote aanslagen.

1097 Niemand verandert graag van mening, tonen ook de neurologen en psychologen aan. Maar kwamen we daar helemaal nooit toe, dan bleven we allemaal net zo dom, naïef, goedgelo-

vig en onwetend als toen we vier of zes jaar waren, en da's niet best – u weet hoe dom, onontwikkeld, onhandig, egoïstisch, kortzichtig, wreed en goedgelovig kinderen zijn, toch? Echter, vanwege deze aversie is het zo dat veel mensen – geestelijk gesproken – nooit achttien of twintig worden, of ouder en wijzer dan dat, en nooit echt kritisch en zelfstandig leren denken – laat staan bewust leren voelen of observeren.

Wie niet drie of vier keer in diens leven een echte *upgrade* doormaakt, blijft derhalve een puber of adolescent 'at best'.

En zo'n *upgrade* hoeft niet per se via een dramatische 'crisis' – zoiets gebeurt vooral op die wijze indien u bijzonder lang weigerachtig en sentimenteel of traag en onhelder bent; ofwel bijzonder veel weerstand tegen verandering aan de dag legt en langdurig tegen beter weten in leeft.

Ook zij die menen alles al te weten ofwel diepgelovig zijn, blijven uiteraard fijn hangen op een suboptimaal niveau... en dat zeer moedwillig zelfs; het is in wezen een verkozen of moedwillige domheid.

Kinderlijk dom blijven kan vanzelfsprekend tevens veroorzaakt worden door een bijzonder laag IQ, maar ja, zo iemand leest deze zinnen natuurlijk niet, en indien toch, zou deze niet begrijpen wat er gezegd wordt.

Een écht mens (een die kan denken en kijken dus en over de neiging tot eerlijkheid beschikt) vindt het niet erg om zo nu en dan gecorrigeerd te worden door nieuwe of verrassende inzichten, voortgeschreden kennis, betere argumenten, adequatere vaardigheden of andere perspectieven, toch? Die ervaart dat als verrijking. Ik ben erg blij dat ik geen twintig of vijfentwintig meer ben en nog kan leren... daarom lees ik ook.

By the way: echt dommige mensen kunnen beter niet te veel 'nadenken' en beter gewoon doen en vinden wat de rest ongeveer doet en vindt... wie dom is kan dus beter – voor diens eigen heil – conservatief of conformistisch zijn – wat overigens niet automatisch wil zeggen dat alle conservatieven dom zijn... weet niet meer precies waar ik deze notie oppikte, maar het is een erg goed punt.

1098 Fanatici zijn altijd veertien, ook als ze fysiek veertig of zestig zijn...

1099 Enkele benodigdheden om fanaticus te worden en te blijven: geen moeite hebben met oneerlijkheid, een eendimensionale geest, een sterke, getrainde *confirmation bias*, enkel empathie

voelen voor de eigen groep (de medegelovigen of ideologisch geïnfecteerden), een sterk ontwikkeld wij-zij-‘denken’, geloven dat het doel de middelen heiligt, menen alles al te weten, menen dat het thema waarin men fanatiek gelooft de oplossing voor alles is, alles terugbrengen tot het fanatiek aangehangen eenzijdige thema, niet openstaan voor nieuwe inzichten of data, veel praten in termen van ‘altijd’ en ‘alles’ en ‘iedereen’...

1100 Wat zullen de effecten zijn van een hele generatie die voor een groot deel wellicht meer beïnvloed is en wordt door de virtuele, ofwel *online*, ‘werkelijkheid’ dan de fysieke, ofwel *offline*, werkelijkheid? Er is immers een wezenlijk verschil tussen fysieke ontmoetingen en interacties en online interacties. Er is ook een wezenlijk verschil tussen fysieke boeken lezen en daarover praten met mensen en enkel of vooral sociale media en online info slurpen en er vooral online over ‘praten’...

Er worden door gedegen wetenschappers, psychologen, sociologen en filosofen sterke verbanden gezien tussen de toename van sociale media, met de dating app-horror story’s, en het verwrongen online ‘leven’, de online lompheid met zaken als *sexting*, *ghosting*, *fake Communities* (waar je ook zo weer uit *gecanceled* kan worden), bedreiging, afpersing en wat al niet en de hausse aan geestelijke gezondheidsproblemen en eenzaamheid, vooral onder jongeren. Zo wordt onder meer gerapporteerd door mensen uit diverse disciplines – en vanuit verschillende invalshoeken – zoals Jonathan Haidt, Noreena Hertz, Abigail Shrier, Damiaan Denys, Nancy Jo Sales, Hans Schnitzler en diverse andere mensen. Maar misschien wordt het wat overdreven? Hm. Hoe dan ook: niet alle ‘voortgang’ is voortgang op alle fronten of voor iedereen, niet alle voortgang is zonder schaduw of gevaren...

En de algemene gejaagdheid in onze nihilistische ‘prestatie- en comfortcultuur’ lijkt me sowieso ongezond, vooral in combinatie met de verslavende, opruiende en vampiristische digitale heisa dus.

Men ‘heeft’ nergens tijd meer voor... en dus ook niet voor zeer noodzakelijke zaken als emotionele verwerking of werkelijk contact...

‘Sociale media maken ons eenzamer, niet alleen omdat we ons door alle tijd die we eraan besteden minder verbonden voelen met de mensen om ons heen, maar ook omdat ze de samenleving als geheel gemener en wreder maakt. En een gemene en wrede wereld is een eenzame wereld.’ Noreena Hertz – *De eenzame eeuw* – p. 128

1101 Mensen die nergens verantwoordelijkheid voor dragen, ofwel nergens voor hoeven te zorgen, zullen zich logischerwijze snel en vaak onverantwoordelijk gedragen ofwel zich gemakkelijk misdragen en zeer impulsief zijn – en hun leven al snel als zinloos ervaren. Dat is overigens geen nieuwe kennis, maar eigenlijk common sense zou je menen, – dat wisten de maya's immers zelfs al. Een van hun gezegden: 'Als een kind zich misdraagt, krijgt het te weinig verantwoordelijkheid.'

Een ander gezegde gaat als volgt: '*Prepare the child for the road, not the road for the child.*' Uiteraard zijn beide net te eenzijdig, maar tegenwoordig lijkt het nogal de andere, verkeerde kant op te gaan.

Hoe dan ook, het is beter een kind of jongeling verantwoordelijkheden te geven en praktische en emotioneel-mentale vaardigheden aan te leren, kortom: deze voor te bereiden op volstrekt natuurlijke verschijnselen – zoals tegenslag, kritiek, ziekte, teleurstelling, verlies, afwijzing, mislukking, frustratie én op het gegeven dat niet iedereen het zomaar met je eens zal zijn of zou moeten zijn, plus het nogal vervelende feit dat er – vooral als je jong bent – zeer veel mensen zijn die meer weten, hebben meegemaakt én kunnen dan jij, enzovoorts, enzovoorts. Dat soort zaken leren (uit ervaring) is veel beter en gezonder dan jongelingen te veel te *pamperen*, verwennen en '*unchallenged*' te laten doorkleuteren, want opgroeien kan zo niet. Een ruggengraat, een adequaat (emotioneel-mentaal) immuunsysteem en een stel tanden zijn ook enkele van de basisvereisten voor een mogelijk tevredenstellend leven. Het is niet enkel beter voor de jongeling in kwestie, maar tevens voor de samenleving als geheel.

1102 Laten we niet vergeten dat de basis van het nazisme en het communisme geworteld was in het christendom. Antisemitisme is geen uitvinding van de nazi's maar van de christenen (en nadien overgenomen door de moslims). En het cultachtige van de communisten, nazi's en fascistten – gebouwd op en gebruikmakend van lang getrainde goedgelovigheid en volgzaamheid – zijn religieus van oorsprong. Religie + materialistisch-rationalisme (ideologische voortzetting van religieuze denkschema's) + techniek, een heerlijke combi...

Het waren, of beter zijn, seculiere *religies*, laat ons dat helder voor ogen staan...

De holocaust, de goelags? Christelijk-religieuze na-effecten van lang beoefend verdorven en onredelijk gedachtegoed, eenzijdig geüpgraded door de technische moderniteit.

Religie maakt nog steeds alles erger en vermengt, en vermengde, zich overal heel gemakkelijk met andere vormen van achterlijkheid, onwetendheid, bijgeloof en dubieuze machtspolitieke belangen, zoals de geschiedenis ons zou kunnen hebben geleerd, indien wij ervan (hadden) willen leren...

Ik herken me meer in wat bijvoorbeeld Sam Harris of Harari beargumenteerden aangaande de moorddadige seculiere ideologieën, dan in wat mensen als Jordan Peterson hierover zeggen of schrijven (om niet te spreken van 'echte religieuzen' die graag roepen dat de grootste misdaden in de vorige eeuw juist door atheïsten zijn begaan – niet echt dus!). Naar mijn inschatting zien zij onvoldoende hoe diep de christelijke basis is van genoemde ideologieën ofwel seculiere religies. Het lijkt er ook op dat zij – op heel verschillende wijzen, niet voldoende zien hoe het christelijk-religieuze zich in ons allen heeft ingevreten, vooral natuurlijk in de gewone populatie die vrij gemakkelijk de nieuwe communistische of extreemrechtse priesters volg(d)en, maar zelfs in hen die beweerden of beweren atheïstisch te zijn, zoals de communisten zelf. Hitler overigens, heeft nooit beweerd atheïst te zijn en DE MEESTE fascisten zijn of waren zeer zeker geen atheïsten, in Spanje en Italië waren ze doorgaans katholiek, in Duitsland waren velen protestants of katholiek. En wat een hulp ze kregen van de religieuze instanties!

Los daarvan praat J.P. me sowieso veel te veel over de bijbel... bovendien suggereert hij steeds vaker dat een atheïst zijn ongeveer gelijk staat aan een moordenaar zijn (en dat ze erover liegen en stiekem wél zouden geloven in god). De enige fundering van 'de moraal' zou liggen in god en geloof? En dat voor een man met kennis van biologie, geschiedenis en evolutie. Bizar.

Er is geen enkel bewijs dat gelovigen 'betere mensen' zouden zijn, noch dat gelovig zijn ook maar iemand van ellende zou vrijwaren of hem of haar ook maar ergens tegen zou beschermen. De wereld staat en stond immers bol van religieus geweld en religieuze hypocrisie en doofpotten – en de meeste mensen 'op aard' zijn en waren gelovig! Het hielp niks en maakt veel zaken nog erger dan nodig.

Wake up, dude! Religieus zijn weerhield noch weerhoudt de mens ervan allerlei gruwelijke wandaden te verrichten. Maar Peterson lijkt sowieso steeds vaker door te slaan én op tal van onderwerpen de plank behoorlijk mis te slaan en hij schuift steeds meer op richting extremistische, complotterige en zeer rechtse standpunten; een nogal tragische ontwikkeling.

Tot slot: ook al ben ik antireligieus, en denk ik dat een wereld zonder de extra vervormende laag van religieuze ballast een betere zou zijn, ik besef heel goed dat ook atheïsten in allerlei onzin kunnen geloven en hun vooroordelen en biases hebben, ze geloven enkel niet in één cluster van bijgelovige waanideeën en vormen van zelfbedrog en hoeven zich op moreel niveau niet te beroepen op door mensen uit de ijzertijd bij elkaar gefantaseerde 'heilige' noties.

1103 Heb geen respect voor zaken, enkel omdat die heel oud zijn ofwel al heel lang bestaan...

Onwetendheid en domheid zijn ook heel oud. Net als denken dat de goden de bliksem veroorzaken en dat demonen mensen ziek maken – als het niet door heksen wordt veroorzaakt natuurlijk. Heel veel dingen zijn gewoon heel oud, dat is dat. En veel van wat heel oud is, is gewoonweg achterhaald. Weg ermee zodra er iets beters of zinnigers is bedacht of aangetoond, *right*? Griep is een virus, ebola is een infectieziekte, praten met brandende braamstruiken is een psychose, niet nadenken maar geloven is dom, droogte is een gebrek aan regen, een gezonde baby is fijn, – en dit zijn dus geen straffen (of beloningen) van god, dus we hoeven geen geiten te offeren, of joden of heksen te verbranden, oké? Want dat helpt dus niet. Bidden ook niet trouwens. Vloeken daarentegen, lucht soms wel op (grijns).

Wat verwerpelijk, irreëel, onheilzaam, inadequaat, onwaar, onbewezen en achterlijk is, is verwerpelijk en achterlijk en onbewezen enzovoorts, ook als het erg oud is, en ook als er nog steeds veel dwazen zijn die erin geloven, oké? Wat is religie? De verering van onwetendheid. Dat is net zoiets als aderlatingen blijven vereren als geneeskundig hoogstandje, of exorcisme hoogachten als behandeling van krankzinnigheid, of blijven hechten aan antroposofische remedies tegen kanker, alleen nog veel gevaarlijker. Ook als het ‘troost’ lijkt te bieden. Iris Murdoch zei: ‘Bijna alles wat troost is nep’... *remember?*
The point is: one should grow out of that!

‘Er is natuurlijk geen garantie dat mensen die zich op de ratio baseren het altijd met elkaar eens zullen zijn; wél is zeker dat mensen die dat niet doen en zich op dogma’s baseren, het met elkaar oneens zullen blijven. (...) We moeten toe naar een tijd waarin het een schande is om een geloof aan te hangen zonder dat er bewijzen zijn voor wat we geloven.’ Sam Harris – *Van God los* – p. 46/47 (In wezen een boek over ethiek.)

Ja, en leren oppassen niet alles aan cijfertjes en data op te hangen. Er wordt echter steeds vaker over van alles en nog wat geroepen dat het evidence-based is of zou zijn, maar soms klopt dat niet echt of is het niet zo absoluut als lijkt, of worden cijfers misbruikt of verdraaid voor politieke doeleinden. Mensen als Paul Feyerabend, Sanne Blauw en Rosanne Hertzberger (zelf wetenschappers) en mensen als Tobias Reijngoud waarschuwen ons – en laten de pro’s én con’s van wetenschappelijke gegevens zien.

1104 *Betekeningen en context.*
'Wij hebben een pleegzoon', zegt ze tegen me.

'O, ik dacht dat het jullie eigen kind was?', respondeer ik, lichtelijk verrast.

'Ja ja, dat is ook zo; maar ik bedoel dat hij nogal vaak wat pleegt, eh... inbraken enzo...'

1105 *Geluk bij een ongeluk?* – Al is het een ramp dat het überhaupt bestaat, toch hebben we nog enorme mazzel dat 'de islam' of beter: de islamitische wereld zo versnipperd, verdeeld en verward is én dat men *elkaar* zo graag bestrijdt, terroriseert en opblaast, hoe vreselijk dat ook is. Maar wanneer de islam één blok zou vormen waren alle niet-moslims – de rest van de wereld dus – pas echt de klos! Er zijn er al 1,8 miljard – al zijn niet allen even radicaal. Hét hoofddoel van de islam is dat iedereen moslim wordt, het is immers een veroveringsgodsdienst, het wil wereldhegemonie, vergis u niet!

Godsdienst van vrede? Jazeker wel: als iedereen moslim is... (van de juiste soort – *whatever that may be*)... of dood.

Het is fundamenteel gezien hyperimperialistisch!

En, of want: 'Het paradijs ligt in de schaduw der zwaarden'.

Als de fundamenten van een geloofsstelsel, of ideologie, onproblematisch waren (bijvoorbeeld: liberaal, vrede- en vrijheidlievend, verdraagzaam, waarheidlievend, open voor rede, argumenten, feiten en bewijzen, enzo-voorts) dan was fundamentalisme niet echt een probleem... maar het is altijd religieus en dus dogmatisch, on-waarachtig, on-redelijk...

1106 *Vergelijken.* – We kunnen gemakkelijk vaststellen dat er adequate en minder adequate en geheel inadequate ideeën bestaan – ideeën zijn immers te testen (als dat mag vanwege de gangbare of aangehangen ideeën – grijns). Zo kunnen we ook stellen dat er betere en slechtere wetten te bedenken zijn, betere of slechtere procedures, regels, medicijnen, gitaren, machines, kussens, stoelen, therapieën, vangrails, betere en slechtere manieren om met elkaar en met dieren om te gaan en wat dies meer zij. Daar doet niemand heel moeilijk over, want beter, slechter en beroerd zijn zinvolle categorieën waar iedereen dagelijks gebruik van maakt. Maar als het op culturen, geloofssystemen, religies, levensbeschouwingen of 'denkwijzen' aankomt, kan dat ineens niet meer?

1107 *Tolerantie.* – Wegkijkend je schouders ophalen maakt slangen gif niet onschadelijk, maakt niet immuun tegen virussen, laat kanker niet in remissie gaan en stopt radioactieve straling niet!

1108 *Angst voor de dood?* – Om bang te zijn om (er) niet te zijn, ofwel dood te zijn, moet je er wel bijzonder vreemde voorstellingen op na houden. Ooit iemand horen lijden en klagen die niet was? Hoeveel zul jij lijden als je niet bent? Zoals in je droomloze slaap bijvoorbeeld. Sinds wanneer is niet-zijn een ervaring?

Je kunt bang zijn om te sterven, maar niet om niet-te-zijn.

Bovendien, degene die de dood vreest, is niet meer als de dood gekomen is...

Niet zijn = niet weten.

1109 Toekomst? Dat wat (op) je toekomt... het komt... het is tevens dat wat je niet echt kunt voorzien... en hooguit meer of minder adequaat kunt inschatten...

Toeval? Dat wat je (blijkbaar) toe-*valt*. Ook dat voorzie je niet...

Wat je bent, is hoe je ermee omgaat, *als* het komt of valt... niet per se of louter *wat* je zoal toekomt of -valt. *Get it?*

Siri Hustevdt schreef in haar prachtroman, *The Sorrows of an American*: '(...) dat vage land, toekomst genaamd, uitsluitend bevolkt door angsten en wensen...'. Zo hoeft het dus niet...

1110 *Op de automaat.* – Wie meent dat hij een 'goed' mens kan zijn of worden louter door een of andere set regels te volgen, heeft een automaat of computer als 'rolmodel' in zijn geest zitten en durft niet te leven. Zo kom je uit bij: *You don't need to think, 'cause we've got rules!*

Echt ethisch besef ofwel: weten hoe te leven, besef van realiteit, *Eigenlijkheid*, is veel dieper, rommeliger, lastiger, creatiever, kwellender, meervoudiger, genuanceerder en muzikaler dan zoiets kinderachtigs of achterlijks. Wie dit niet vat, kan beter als de donder streng religieus worden of een andere (al-tijd) simplistische, soortgelijke, eenzijdige ideologie omarmen...

Wie alles 'volgens het boekje*' doet en ziet, kan van alles zijn, maar géén MENS!

---

*Mao's rode boekje, de koran, de bijbel, de thora, de hadith, het communistisch manifest, *Mein Kampf*, de extreemlinkse of -rechtse ideologie, whatever... het is allemaal van het-

zelfde laken een pak, ondanks de schijnbare verschillen. Ze ontslaan je allemaal van de opdracht na te denken, eerlijk te zijn en dwingen je na te volgen... als een automaat.

1111 Waaron is advaita geen religie, geen 'geloof'? Smpel: er zijn geen leefregels, geen man-vrouwverschillen, geen moeten, geen verboden, geen rituelen, geen politieke implicaties, geen politieke belangen in vermengd. Het is in wezen een experimentele, empirische en rationele benadering. Het zegt: volgens ons zit het zo, dit zijn de manieren om het voor jezelf te verifiëren of falsificeren, je hoeft niks zomaar aan te nemen of te geloven; het is diepgaand moraaline-vrij: *see for yourself if you want to. And that's that.*

Er zijn geen geboden en verboden, enkel *pointers en methoden van onderzoek*. (Dit geldt ook voor de *essentie* van bijvoorbeeld het boeddhisme – al is daar helaas veel omheen gebouwd zodat het een religie is geworden.)

Er zijn derhalve logischerwijze ook geen echte advaitins met bomgordels, molotovcocktails of kalashnikovs...

Boeddhisten echter wel..., maar geen Boeddha's.

1112 Waaron hoef je je zelden af te vragen van welke religie een bomgordeldrager is die zich opblaast in een bus of op een marktplaats? Of wat de origine is van een groepering die tweehonderd meisjes ontvoert? Of welke religie mensen (of landen) aanhangen die graag homo's van hoge gebouwen gooien, overspelige en zelfs verkrachte vrouwen graag stenigen, handen afhakken van dieven, of meestal de doodstraf kent voor atheïsten en afvalligen? Zoals Sad Gaad zegt: het Allah U Akbar is een totaal vrolijke en vredige boodschap: het betekent: wij houden van iedereen, het meest van vrouwen, homo's en joden!

Evenwel vergis u niet: de echte (en dus fundamentalistische) christen wijkt niet ver af... Bijna de helft der Amerikanen bijvoorbeeld 'denkt' langs dezelfde lijnen... en veel van dit soort christenhonden zit in de politiek, het bedrijfsleven en wat dies meer zij. Meer dan driekwart wil geen president die niet openlijk gelovig is. De helft gelooft dat Jezus terugkomt, en dat er een apocalyps komt (en komen moet!), dat homo's een verschrikking zijn, de vrouw aan de aanrecht hoort, abortus altijd verboden zou moeten zijn en meer dan de helft gelooft dat dit leven niet 'het' leven is... in 2023...

'If you don't sin, Jezus died for nothing' – Ricky Gervais

1113 De twee grootste gevaren, of uiterste consequenties, van onnadenkendheid en (dogmatisch) geloof aan de ene kant, en doorgeslagen (dogmatisch) relativisme aan de andere zijde zijn: totalitarisme en tirannie enerzijds, nihilisme en tirannie anderzijds. Al wat dogmatisch en dus onredelijk en onkritisch is, leidt derhalve tot een of andere vorm van tirannie en ellende...

Nietzsche was een profeet zou je kunnen zeggen: hij stelde dat 'de dood van god' – die uiterst noodzakelijk was – hoogstwaarschijnlijk tot beide zou leiden: nihilisme én totalitaire terreur en dat miljoenen zouden sterven 'in de volgende eeuw' (de 20ste dus). Als gevolg van dit psychologisch-filosofisch inzicht stelde hij dat we een weg dienden te vinden *daar voorbij!* Vandaar: de mens als brug... en dat is bijzonder lastig... en hij wist dat, voorspelde dat... *We hebben het nog steeds niet voor elkaar... en de schaduw van (de overleden) god wordt nog steeds in tal van grotten vertoond, zoals hij ook al voorzag, en heeft nog steeds miljarden in de greep... en de (postmoderne) nihilisten zijn nog steeds hyperactief en hyperactivistisch.*

En de werkelijk redelijke en echt volwassen, wakkere, zelfdenkende, sensitieve geesten zijn nog steeds veruit in de minderheid – en lopen gevaar in talloze landen.

Ook in bijvoorbeeld de V.S., niet enkel in overduidelijk despotische/theocratische landen, bedoel ik hiermee. De barbaren zijn nog steeds de baas.

1114 Waarom sprak Nietzsche soms ook bewonderend over (het conceptfiguur, de metafoor) Jezus? Deze (die men moet zien als een variant van 'de ideale' mens) accepteerde zijn lot vrijwillig, hij was een Ja-zegger. De *amor fati* spreekt eruit, spat ervan af eigenlijk... Dát stond Nietzsche aan! Maar uiteraard niet de gecorrumpeerde-bijbel-dogma-geloofversie zoals die door conformistische, schijterige gelovigen en hun priesters werd 'gebruikt', wat in zijn ogen – en terecht – een complete verdraaiing van de impliciete 'boodschap' inhield. Daarom zei hij dat er in werkelijkheid maar één christen is geweest... en dat die stierf aan het kruis. En NIET om onze zonden weg te wassen via een menselijk offer – wat een zieke en veel latere 'interpretatie' (lees: vervalsing) is en een echo van een achterlijke, bijgelovige vorm van *witchcraft*...

1115 Er zijn drie basisprogrammeringen: vluchten, bevriezen, aangaan (*flee, freeze, engage/fight*) – geen van die drie is afdoende of geschikt voor alles. De ‘*engager/fighter*’ zal moeten leren wanneer te stoppen (*freeze – wisely*) of een stap terug te doen (*flee – wisely*). De freezer moet leren soms eens ergens op af te gaan (*engage – wisely*) of een stap terug te doen (*wisely*) etc. Idealer is genoeg tegenwoordigheid van geest om corrigerend te zijn. Dat wil zeggen, dat het wakkere besef er is dat ik niet steeds maar moet ontwijken (*flee*) of alles maar moet accepteren (*freeze*) of alles moet aanvallen (*engage – fight*). Het is wel leuk of handig als je kunt zien wat iemand basisinstelling is... zowel in relaties als bij collega’s of zakenpartners...

1116 *Privilege.* – Het is algemeen bekend – *aangetoond* – dat knappe mensen enorm veel voordelen ondervinden, op alle levensterreinen, ook qua inkomen. Mensen met symmetrische, aantrekkelijke gezichten zijn dus nogal geprivilegieerd. Moeten we dan niet – gezien de tamelijk opdringerige tijdgeestelijke mores – snel allerlei organisaties en bedrijven gaan verplichten een bepaald percentage lelijkerds aan te nemen? En bijvoorbeeld bankmedewerkers verplichten om lelijkerds net zulke grote leningen te verstrekken en mensen op datingsites verplichten ook met lelijke lieden uit te gaan en meer *uglies* op tv, *youtube*, *insta* en in de muziek- en filmindustrie??? In naam van gelijkheid en rechtvaardigheid *über alles*... ? En meer mensen met een rottig karakter, een talent voor diefstal of met beroerde sociale vaardigheden?

Dus knappe mensen verdienen meer dan onknappe mensen (krijgen ook meer kansen, en komen met meer weg), intelligente mensen meer dan domoren, gelukkige meer dan depressievelingen, timidere types minder dan assertieve mensen, introverten minder dan extraverten, en neuroten en sociaal bevroesden minder dan de meer zelfverzekerde en sociaal intelligente varianten... oneerlijk hè, vooral waar intersectionaliteit in het spel komt; als je bijvoorbeeld lelijk, dom, neurotisch én timide bent? Life is messy & unfair! Misschien moeten mooie, blijde, slimme en vlotte mensen gedwongen worden om...

1117 We leven in het Westen in een vreselijke, ongelijke, patriarchale, racistische, homofobe, seksistische, onderdrukken- de maatschappij!

Oh, ja joh? In tegenstelling tot wat? Vergeleken met wat, waar en wanneer? Weleens wat gelezen? Al eens nagedacht?

1118 *Goedkoop geklets.* – Veel mensen zijn tegen armoede en ongelijkheid, dat zeggen ze althans graag. Maar niemand geeft de helft van diens spullen, kansen en centen weg. En dat terwijl er altijd wel ergens iemand te vinden is die het materieel gezien minder goed heeft. Meer belasting betalen vinden de meeste mensen ook al niks... tenzij anderen meer moeten betalen natuurlijk, dan wel.

Nog iets, als we dan zo'n meelij hebben met arme mensen, en er zijn er nogal veel of veel te veel van, en ze kosten en lijden zoveel, waarom ruimen we dan niet eens, laten we zeggen, 50% van de armen? Doet even zeer, maar dan: goed voor de overbevolking, minder menselijk lijden op middellange termijn, goed voor de reductie van allerlei vormen van uitstoot, energieverbruik, uitkeringen, zorgkosten, enzovoorts, enzovoorts. Plus, hun leven is toch al enorm klote, dus... wel zo humaan, dacht ik. Dus: 'Willen we meer of minder armoezaaiers?' En: 'Wat hebben die armen ooit voor ons gedaan?' Zo maar wat gedachten, verder niks. ☺

1119 Woont u in Nederland? Dan hoort u automatisch bij de rijkste vijf à tien procent op de wereld. En is uw *footprint* navenant...

1120 Godslastering? Onmogelijk! Het veronderstelt namelijk zijn bestaan.

1121 Is fragiliteit, ofwel niks kunnen hebben en snel beledigd zijn, echt een goddelijk of 'verheven' attribuut, ofwel een teken van ruimhartigheid, intelligentie, kracht en wijsheid, of een bewijs van emotionele incompetentie, ofwel kleinzerige en bekrompen infantiliteit?

1122 Uit vrees voor gezichtsverlies zijn mensen in staat vast te houden aan de meest onheilzame, bizarre, puberale of kwalijke standpunten en 'idealen' of fantasieën. Het ergste wat er voor hen bestaat, is door de mand vallen ofwel van standpunt te moeten veranderen. Ongelijk erkennen is de hel voor hen. Alleen zwakke dwazen vrezen de ruitelijke erkenning iets verkeerd gezien te hebben.

1123 Toch vreemd. Als mannen echt zo vreselijk zouden zijn, zoals wordt voorgesteld door postmoderne regenboog-ideo-

loogjes, en vrouwen door hen eigenlijk niet als gelijk maar stiekem of zelfs openlijk als 'beter' worden geafficheerd, waarom willen de laatste jaren dan zo verdacht veel ('progressieve' en meestal witte en welgestelde) jonge meisjes transgenderen ofwel manachtig worden? Hebben ze de nieuwe religie maar half begrepen?

1124 Wie bang is voor de dood, leeft te weinig.

1125 Elke religie is een intellectuele of filosofische warboel, dus ook de nieuwste variant. En al snel zullen de onnadenkende maar sterk geëmotioneerde gelovigen ook elkaar – en niet enkel hun verkozen vijanden – in de haren vliegen, lekker bekvechten met vijandige sub-sektes en vervolgens hetzes, zuiveringen en razzia's creëren (in deze tijden: totalitair ruikende *e-lynching*, *cancelen*, *online-terreur* en dergelijk fraais).

En het volgzame, opgewonden gepeupel zal geleid worden door een nieuwe, meestal zelfbenoemde, politiek-ideologische priesterklasse, die net als altijd, heimelijk of openlijk, vooral geanimeerd wordt door hun honger naar precies die macht die ze pretenderen te verachten en omver zeggen te willen werpen.

It's a trainwreck waiting to happen... 'D.I.E.*' is not such a bad abbreviation, I guess.

Voltaire zei niet voor niets dat wie men in dwaasheid kan doen geloven, ook gruwelen kan laten plegen.

En wederom zigzaggen we verder. Van de ene overdreven dwaasheid naar de volgende. We willen steeds de ene doorgeslagen fout met de volgende repareren. Maar ja, gaten kun je niet met gaten vullen... wel met lijken natuurlijk – figuurlijke én letterlijke... en soms ook nog met terugwerkende kracht.

---

*D.I.E. staat voor: D. Diversiteit – iedereen laat zien hoe verschillend ze zijn, en je erkent al die verschillen en verschillendes – desnoods, of liefst, nog intersectioneel ook. I. Identity – nog een keer van alles onderscheiden, tot op zelfverzonnen identiteit-categorietjes aan toe. Hoe ik mij determineer is de realiteit die door iedereen moet worden aanvaard. Hm. ('Maar ongebreidelde zelfdeterminatie is een fantasie.' John Gray) E. Equity – gelijkheid – en dan iedereen als waren ze hetzelfde gelijk behandelen – maar het betekent ook: gelijke uitkomst! Niet gelijke kansen, uitkomsten. Geestig als je het zo opschrijft.

Ik identificeer me vanaf nu als een 23-jarige zwarte, half-joodse, groenogige, lesbische vrouw met maar één been en blauw haar, oké?

Sorry, kon het niet laten. Veel dingen worden vrij snel absurd of karikaturaal – en niet enkel de extreem woke diversiteitsgelijkheidspropaganda. Extreemrechts/christelijk-nationalistisch en racistisch geneuzel bijvoorbeeld is (net) zo overduidelijk tribaal, paranoïde en absurd dat ik daar gewoon nog niet zoveel interesse in had, bovendien keuren de meeste mensen dat gedoe af, terwijl er velen wel goedgegelovig achter het progressieve gedoe aanhollen en niet zien hoe regressief, moralistisch-arrogant en onliberaal het eigenlijk is.

1126 Is het de taak van een literatuur-, film- of kunstcriticus een nieuw of oud werk langs haar of zijn ideologische maatlat te meten, of om het artistieke gehalte, de kwaliteit ervan, en de eventuele originaliteit te beoordelen? Zei Anaïs Nin in de jaren '30 niet reeds dat literatuur ertoe dient om de mensheid te bevrijden, in plaats van deze te censureren? Zelfcensuur, artistieke censuur, ofwel de beperking van wat wel en niet geuit mag worden zijn stelselmatig de eerste tekenen van een opnieuw opdoemende moreel-politieke repressie, of het verval van vrijheid.

1127 Wanneer alles politiek gemaakt wordt, wordt alles lawaaierig, toxisch, humorloos, venijnig en *lelijk*. Zo wordt het leven voor de meeste mensen een angstvallige wandeling in een ideologisch mijnenveld, en het tegendeel van vrij, gelijk en open.

Groucho Marx zei ooit: 'Politics is the art of looking for trouble, finding it everywhere, diagnosing it incorrectly and applying the wrong remedies.' (Politiek is de kunst om naar moeilijkheden te zoeken, deze overal te vinden, ze verkeerd te diagnosticeren en vervolgens de onjuiste remedies toe te passen.) Leuk! Maar tegenwoordig letten zelfs diverse komieken op hun woorden – en soms helpt dat ze niet eens. De schandpalen staan permanent klaar en de ondoorgrondelijke tripwires zijn alomtegenwoordig...

Binnenkort zal er wel weer een Index worden opgesteld door de nieuwe puriteinen... als die er niet al is.

1128 *Pandemie?* – Ja: moronitis. Met name sinds de 'sociale' media hun intrede deden neemt het aantal *morons* en onbeschoften exponentieel toe... overal taaluitingen die je voordien alleen in wc-hokjes aantrof op de muur.

Niet luisteren, niet lezen, niet denken, niet samenbrengen, geen nuance: nee, gewoon schelden, bedreigen en schreeuwen!

Een *outrage*-epidemie, zo kun je het ook stellen; iedereen woedend, hysterisch, eenogig, verontwaardigd, bully-achtig en even dwaas. Gelukkig is het nog een minderheid die zich zo 'gedraagt'. Stephen Fry noemde *social media*

the sewage of society. You know it's there, like in your own house, but you don't necessarily want to see it. Geestig.

'Sociale media zijn als het rioolsysteem van de samenleving. Je weet dat het er is, net als in je huis, maar je wil het liever niet zien', aldus Stephen Fry. Ja, jammer en schadelijk al dit gedoe, maar ook begrijpelijk. Als mensen elkaar niet zien, is er minder over van hun sociale neigingen, van verzoening bijvoorbeeld, de neiging tot conflictoplossing en van wederzijds respect. Nabijheid maakt mensen over het algemeen beleefder, zeker wanneer ze elkaar vaker zullen tegenkomen. Maar via je smartphone iemand iets toevoegen, genereert geen consequenties binnen jouw sociale groep, want je ziet die mensen nooit; er zullen dus geen directe, feitelijke, fysiek-sociale consequenties uit voortvloeien. Dat maakt ons dus asociaal en lokt de inner bully out.

1129 *Artiesten en denkers.* – De financieel onafhankelijken en de moedige, integere kunstenaars, denkers, sprekers en artiesten zullen blijven uiten wat ze zien als werkelijk belangrijk, mooi, geestig, waar of interessant. Degenen die slechts op roem en geld uit zijn, en degenen die eenvoudigweg en bescheiden hun brood moeten zien te verdienen zullen zich conformeren aan het moralinegehalte van de tijdgeest, zeker naarmate deze opdringeriger, meer wijdverspreid en dus gevaarlijker wordt. De begrijpelijke angst voor reputatieschade, verlies van inkomen, status en dus de angst voor verkettering neemt altijd toe waar de individuele (en creatieve) vrijheid wordt beperkt. En diverse opportunisten zullen hun 'kunst' of andere uitingen geheel aanpassen aan de tijdgeest en de heersende ideologie om er een slaatje uit te kunnen slaan.

Douglas Murray zegt het zo in zijn boek *The madness of crowds*, in vrije vertaling: 'De aantrekkingskracht van ideologieën is dat ze ons ontslaan van de verplichting om zelf na te denken. Velen, en wellicht de meesten van ons, zijn bereid om de vrijheid van expressie en onafhankelijk denken op te offeren voor de geruststelling van zekerheid. Het is in het belang van de machtigen om dit soort volgzzaamheid aan te moedigen om zo een kudde actieve schapen te verkrijgen.'

Men past zich – als sociaal dier zijnde – ook zeer graag en gemakkelijk aan om afkeuring te vermijden, om voor goed door te gaan en ergens bij te horen, en uit vrees om 'aan de verkeerde kant' te staan, uit vrees voor uitstoting. Dit alles werkt uiteraard minimaal onwaarachtigheid, onoprechtheid en corruptie in de hand. Voor de duidelijkheid: ergens voor 'strijden' en zaken kritiseren of verbeteren is geen probleem, en vaak zelfs noodzakelijk, maar een moraal opleggen of afdwingen gekoppeld aan hetzes en groepsterreur is iets heel anders. De callout and cancel culture – een variant van de shame & blame games grijpt al jaren danig om zich heen... en ook de tenenkrommende verontschuldigheden van producenten en artiesten als ze weer eens 'iets verkeerd' gezegd zouden hebben, is net als zelfcensuur – zwak én gevaarlijk!

Ter volledigheid, en om helder te maken dat ik niet enkel oog heb voor extreem progressief totalitair aandoend gedrag, veel dreiging komt ook van extreemrechts (off campus), door middel van online doodsb bedreigingen of dreiging met mishandeling of verkrachting en meer van dat fraais. Ook met optochten van clubjes tamelijk enge, domme en agressieve lieden die onder andere met nazisme flirten... Extreemrechts is (ook) aan een groei bezig, zoveel is helaas helder. En doet ook aan identiteitspolitiek. Er zitten veel fanatici onder de christen-republikeinen in de V.S.. En ook in Europa is een toename van extreemrechts en extreem nationalistisch-conservatief 'gedachtegoed'.

Dus: zowel extreem-progressief (woke) als extreemrechts wakkeren allebei het en elkaars gepolariseerde, hysterische vuur aan. Het een versterkt het ander en vice-versa. Daarom heb ik een hekel aan beiden.

Censuur – of de inperking van de vrijheid van meningsuiting – komt ook voor in omgekeerde vorm, waarbij er op scholen (helemaal) niet mag worden gesproken over zaken als racisme, gender, of gayness (de 'don't say gay law' in Florida bijvoorbeeld, en andere tamelijk hysterische anti-woke-'maatregelen' – het lijkt er Oeganda wel) –, zoals in diverse county's en staten in de V.S.* – republikeinse staten dus. Er bestaan ook al lijsten met 'verboden boeken' en in sommige (ook al republikeinse, conservatieve) staten mag zelfs de evolutieeler niet worden onderwezen! Waar de (extreem)rechtse christenfanaten aan de macht zijn, I guess.

Ik zei al vaker dat extremisten aan beide uitersten van het politieke spectrum (of beide polen van de culture war) zich overeenkomstig gedragen en meer op elkaar lijken dan ze kunnen of willen zien, al liggen hun ideologische overtuigingen nog zo ver uiteen. En zo wordt de vrijheid de laatste twee decennia steeds verder bedreigd, zowel vanuit extreem-progressieve als vanuit extreem-conservatieve/religieuze hoek(en), met of zonder samenzweringsaandoening.

Extra bronnen:

Zie b.v. *Free speech and why it matters*, van Andrew Doyle en andere titels in de literatuurlijst van *Valse noten – Boek 1 & 2*. Steeds meer studenten stellen dat ze niet meer voor de vrijheid van meningsuiting zijn... de puriteinen zijn weer onder ons, en lijken alles naar de knoppen te willen helpen als ze hun zin niet krijgen... ze zijn diepgaand antiliberaal met sterke totalitaire trekken.

*<https://www.nytimes.com/2022/09/10/opinion/schools-banned-books.html>

<https://www.nytimes.com/2022/03/18/opinion/cancel-culture-free-speech-poll.html?action=click&module=RelatedLinks&pgtype=Article>

John McWhorter – *Stay Woke. The right can be illiberal too.* (NY Times)

John McWhorter Argues That Antiracism Has Become a Religion of the Left – about third wave antiracism, and what's wrong with it – (Zie ook Andrew Doyle's boek – *The New Puritans*)

'Rechts is misschien gevaarlijker, maar links heeft afstand gedaan van die ideeën die we nodig hebben als we de ruk naar rechts willen tegengaan.' Susan Neiman – *Links ≠ woke*. Indeed. Nog even en extreemlinks is net zo antiliberaal, antidemocratisch en gekant tegen de vrijheid van denken en expressie als extreemrechts... als dat niet reeds het geval is.

1130 *Catastroferen en dramatiseren.* – De geneigdheid om overal een drama of catastrofe van te maken is een teken van hysterisch aandoende zwakte – niet van sensitiviteit, laat staan van morele superioriteit.

Overgevoeligheid laat een ondeugdelijk emotioneel-geestelijk immuunsysteem zien en wordt gecreëerd door gebrek aan blootstelling en uitdaging en een overdreven en ongezonde hang naar veilig, fijn, aardig en leuk. Zo'n systeem reageert derhalve bijna overal op met een allergische reactie. Maar mensen en immuunsystemen zijn *anti-fragiel*: zonder blootstelling, schuring of tegenwerking worden ze zwakker, minder weerbaar, en niet sterker of gezonder. Mensen zijn dus geen popjes van glas of suiker – net zomin als ze van graniet zijn. Maar ieder meer of minder intens ongemak of elke intense stresservaring, kritiek of 'belediging' tot 'traumatisch' verheffen (*concept creep*) is een kwalijke en invaliderende zaak. Ik noem dat simpelweg: overreageren en dramatiseren – ofwel catastroferen (of: aanstellerij?). En dat dient men hen naar mijn smaak niet te aan te leren op school, de beroepsopleiding of op de universiteit. Integendeel!

Elk mensenleven zal ook verontrustend zijn, en soms akelig, pijnlijk en stressvol, angstig, het zal soms verdriet of walging opwekken, ervaringen van verlies en teleurstelling genereren, én er zullen altijd mensen zijn die het niet met je eens zijn, enzovoorts, maar dat zijn daarmee nog niet automatisch traumatische of diep schadelijke ervaringen...

Wie daar allemaal bescherming tegen zoekt of voor aanbiedt of overal een drama van maakt, wil dus eigenlijk helemaal niet leven of dat de anderen echt leven, maar wil een zoet sprookje.

Het is dus eerder een teken van zwakte en van gevoelsobsessie als iemand zo praat (of het anderen aanpraat), in plaats van een accurate duiding, *trust me*. Bovendien spreekt er een diep wantrouwen uit aangaande de menselijke veerkracht, het leervermogen en de groeipotentie – juist mede dankzij moeilijkheden en tegenwind. Leer mensen te dealen met moeilijkheden en weerbaar te worden ofwel: emotioneel competent, daar groeien ze van, zo niet: dan *enable* je zwakte en hysterie. Dan vergroot je het lijden, in plaats van het te verminderen! Het is dus totaal contraproductief en daarmee lich-
telijk pervers.

Ik schreef en zei eerder al: in een couveuse ben je vanzelfsprekend veilig en beschermd. Maar ook opgesloten, geïsoleerd, want gevangen in een kunstmatige bubbel. En: je blijft zo een baby, een slapping, en wordt dus nooit echt Mens. Alles met mate, weet u nog, dat geldt dus ook voor veiligheid en bescherming. Langdurige overbelasting is uiteraard niet best, maar langdurige onderbelasting evenmin! Bomen die groeien in een ruimte zonder wind breken bij het minste of geringste, soms zelfs gewoon onder hun eigen gewicht. Het

lijkt me bijzonder kwalijk om adolescenten en jongvolwassenen te behandelen – of zichzelf op te laten stellen – alsof ze vier zijn... (hoe moeten ze dan, Woensel-nog-an-toe, leven na hun studiefase???)

Mijn werk bestaat voor een deel uit het confronteren en kritisch bevragen (questioning) van wat mensen zeggen te voelen en denken én waar nodig andere perspectieven aan te reiken, zodat ze minstens wat opgroeien en wijzer en flinker worden – uiteraard zonder ze te schofferen of aan te vallen. Maar volgens de hedendaagse microagressie- en safety-ism-manie zou mijn werk onmogelijk worden, net als andere vormen van behandeling zoals bijvoorbeeld cognitieve gedragstherapie of welke niet louter affirmatieve vorm dan ook, waarin dus niet enkel ‘ja en amen’ geroepen wordt en men het standaard met de cliënt en diens duidingen en ‘gevoelens’ eens is... de klant is geen koning(in) als het om bewustwording, onderricht of echte therapie aankomt! En dient zeker niet behandeld te worden als prinses of prins op de spreekwoordelijke, sprookjesachtige erwt. Tenzij men deze blijvend wil infantiliseren, dan wel. Bovendien: bent u werkelijk zo wijs en onfeilbaar dat u zeker weet altijd het gelijk aan uw kant te hebben, en dat iedereen die iets onwelgevalligs zegt, een ander argument aanvoert of een grap maakt, wel een kwade genius moet zijn en dus veracht, gecanceld, geboycot, bedreigd of lastiggevallen moet worden??? Die lui zijn bijna net zo erg als fanatieke moslims met hun fatwa's en andere vormen van agressieve, primitieve groepshysterie.

En nou maar hopen dat ik (n)iemand ‘getriggerd’ heb of zich ‘onveilig’ heb doen voelen met mijn tekstuele, verbale en non-verbale of desnoods etherische micro- en macroagressies... Ha!

‘Ook voor de democratie geldt: ze leeft alleen als ze steeds weer met zichzelf begint. Waar het op aankomt is het behoud van een politieke cultuur die iedereen toestaat zijn begin te maken – of er op zijn minst naar te zoeken. Eén ding lijkt zeker: voor dit beginnen uit vrijheid betekenen de projecten die de problemen vanuit één punt willen oplossen het einde.’
Safranski n.a.v. Hannah Arendt in *Tijd* – p. 52

1131 Jammer wel dat je bij sommigen kunt zien dat ze niet of maar amper leven naar wat ‘erin’ zit. Ik interpreteer de opmerking van Ödön von Horváth als een bijzonder geestige verwijzing daarnaar, die immers zei: *‘Ik ben eigenlijk heel anders, maar ik kom er zo zelden aan toe’*.

Er wordt in de eerste zin overigens niet bedoeld dat het jammer is dat te kunnen zien, maar dat dit nogal vaak voorkomt – dit voor de minder goede verstaander of natuurlijk voor degenen die nogal precies lezen...

Verwijzing naar *God, geest en geld* van Peter Sloterdijk & Thomas Macho

1132 *Doeldenken*. – In de natuur is niets ‘gemaakt om’. Dat de zon ons van warmte en licht voorziet, komt niet ‘omdat’ de zon ervoor is om ons van warmte en licht te voorzien of ‘om’ planten energie te verschaffen. De natuur, of de werkelijkheid, heeft geen bedoeling, ze

'is' gewoon zoals ze is (of functioneert). Dat iets er is of bestaat, toont niet de 'reden' daarvoor aan, het toont enkel aan dat iets (zo) bestaat. Je kunt uit het zijn (van iets) geen moeten of bedoeling afleiden. Maar dat doen we wel. Kinderen zitten (al) zo in elkaar: het zijn 'finalisten', aldus Piaget. Zij hebben de intuïtieve of instinctieve overtuiging dat de dingen in de wereld 'gemaakt zijn om'. De regen is in die denk- (of voel-) wijze 'gemaakt om' ons van water te voorzien... 'De hele natuur blijft [zo] doortrokken van [gefantaseerde] doelmatigheid'. Dit soort teleologisch denken (er een doel in projecteren) is als het ware ingebakken, net als magisch denken. Het hoort bij de kinderfase der mensheid en is nog versterkt door het christendom en andere monotheïsmen. 'Maar evolutie is geen god, en ook 'natuur' bezit geen goddelijke kwaliteiten. Zij heeft geen dingen met een bepaald doel 'gemaakt' (zij is immers geen wezen, geen entiteit)', stellen Van Schaik en Michel zeer terecht.

Vandaar dat veel religieuzen zich beroepen op onnatuurlijkheid als ze worden geconfronteerd met voor hen onwelgevallige zaken, zoals homoseksualiteit bijvoorbeeld. Maar 'vanuit biologisch perspectief is er niets wat onnatuurlijk is', zoals Harari puntig opmerkte in dat verband. De misvatting is dus dat de natuur wordt gezien als iets goddelijks en moreels, iets met een bedoeling. Feit is dat wat voorkomt, voorkomt, en dat bevat vanuit biologisch of natuur-perspectief geen enkel waardeoordeel, behalve dan dat het bestaat. Homoseksualiteit (bijvoorbeeld) bestaat, dus is het natuurlijk natuurlijk. Dingen die bestaan moeten overigens niet per se bestaan, of blijven bestaan, maar dat is een geheel andere zaak. Kannibalisme bijvoorbeeld is ook natuurlijk (want het komt voor), vooral wanneer de omstandigheden ernaar zijn – hongersnood. Dus als we geen kannibalisme willen, moeten we zorgen dat iedereen te vreten heeft. Maar roepen dat het onnatuurlijk is, is geen argument, en erger nog: het slaat nergens op, maar toont enkel aan dat men nog bevangen is door doelprojecties.

Daarnaast wordt de term 'natuurlijk' vaak misbruikt als versluiting van wat men eigenlijk bedoelt: traditioneel, cultureel of gebruikelijk. Zo zou het volgens sommigen natuurlijk zijn dat de vrouw ondergeschikt is aan de man. Nee, dat is niet natuurlijk, maar wel al een aantal duizenden jaren zo. Maar natuurlijk is het niet, het is cultureel, traditioneel, een gewoonte die zo is ontstaan, maar daarmee niet per se juist en zeker niet natuurlijker dan

andere verhoudingsvormen tussen de mensen of de seksen. De term ‘natuurlijk’ wordt dus ook maar al te vaak als onnadenkende dooddoener misbruikt, of als moedwillige, maar oneigenlijke strategie – in beide gevallen als een weerstandsuiting tegen verandering; een conservatieve neiging dus.

Verwijzing naar: Carel van Schaik/Kai Michel – *De waarheid over Eva, Hoe de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen ontstond* – Balans 2020

1133 Velen menen oprecht dat ‘ergens *aan* denken’ hetzelfde is als ‘ergens *over* denken’. Ze menen wellicht zelfs dat ‘malen’ met denken van doen heeft. Zo denken mensen van alles en nog wat over het denken, maar ze weten zelden wat het werkelijk is en zijn er – mede daardoor – ook nog eens behoorlijk slecht in. Voorgaande verklaart grotendeels de slechte reputatie die het denken heeft, en dus tevens die van de filosofie. Sommigen zijn zelfs trots op hun neerbuigende houding ten aanzien van het denken of de rede, vooral in religieuze en spirituele kringen.

Wél-denkende mensen zien dit alles terecht als nogal dom... en treuren er soms over dat zoveel bepaald en veroorzaakt wordt door de horden onnadenkenden en de schurken en charlatans die hen zo gemakkelijk kunnen manipuleren.

1134 Hebben zij die nogal snel voor allerlei warmlopen niet gewoon te weinig *eigen* vuur?

Of: hoe leeg – of jong? – moet je zijn om steeds zo snel vol te lopen met het nieuwste ideaal, de volgende hype, het laatste onrecht, het meest verse ideologietje of politieke ‘punt’? Waar menigeen ontroerd, of geïmponeerd, raakt van ogenschijnlijk oprecht sociaal bewogen eigentijdse opwindertjes, wordt een vrolijke pessimist – of een aandachtiger en eerlijker mens – er nogal moe van.

Eerder schreef ik: ‘De nastrever van het ideaal probeert het natuurlijke of ‘eigene’ daar in te gaan passen, probeert niet zoals Nietzsche zou zeggen te worden wat hij/zij is, maar te voldoen aan het ideaal, zich dus zo te vormen (vervormen) dat hij/ zij gaat overeenstemmen met het ideaalbeeld. Dit kan niet anders dan tot onnatuurlijkheid, fanatisme, ideologisering en blindheid gaan leiden. Onderzoeken is meer een kritisch beschikbaar zijn voor indrukken, kennis, data, ervaringen en gevoelsindrukken en voor verschillende perspectieven, terwijl het ideaal meestal draait op [maar] één perspectief.’ HL – *Aan de leiband, of je eigen pad?* – p. 138.